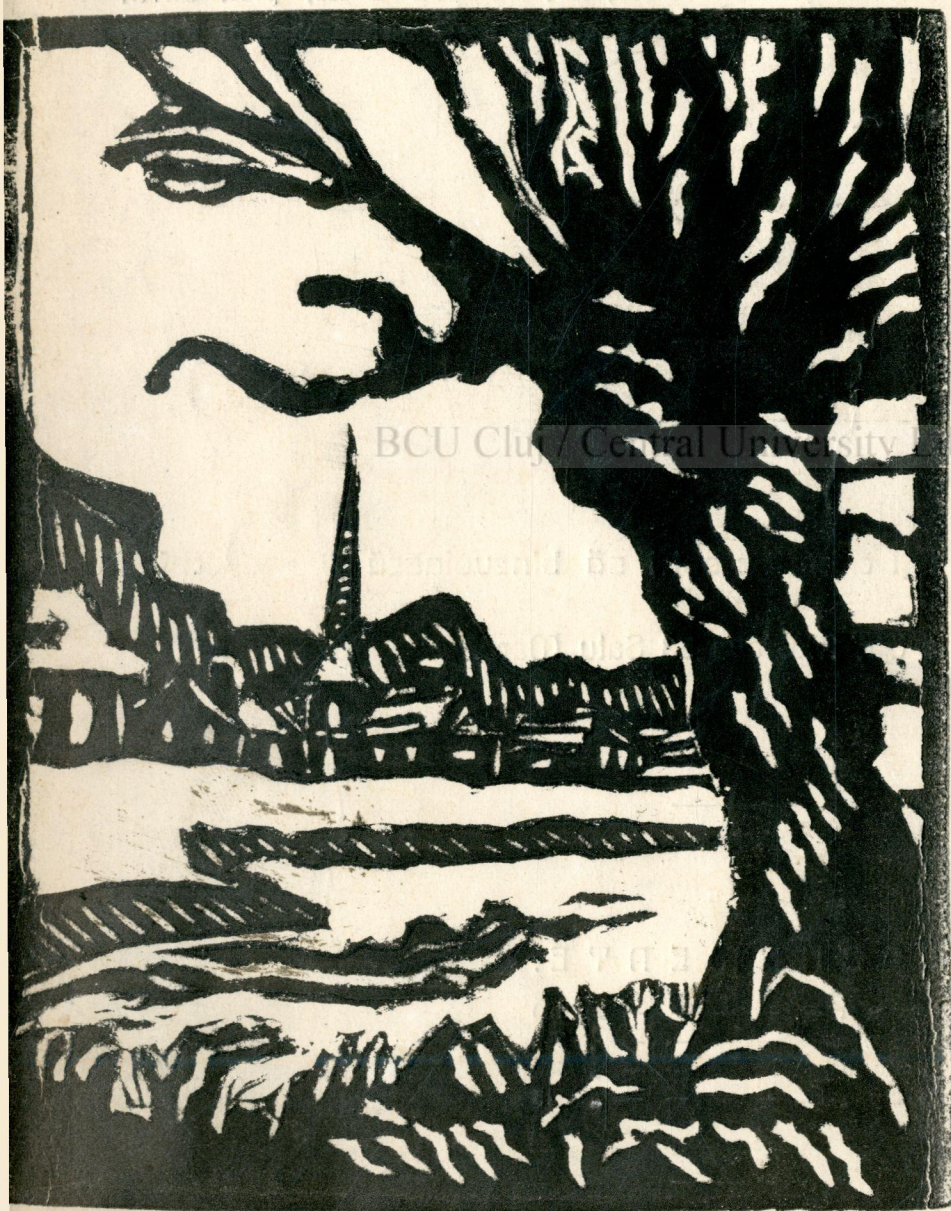

450044

Ofirmarea

FONDATORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

In acest număr semnează:

ION TOLESCU VĂLENI
GEORGE ȘOIMU
VASILE SCURTU
I. HORIA MUNTEANU
G. BULGĂR
C. PĂRLEA
EM. PAPAZISSU
OCTAVIAN RULEANU
ION ȘUGARIU
PETRE PAULESCU
D. HINOVEANU
MARICA C. POPESCU
I. PENA
V. NIȘTE
M. BĂLAJ
ROMULUS DIANU
CONST. GH. POPESCU
N. VĂJ

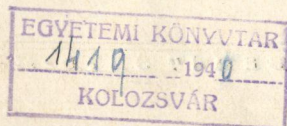
550

I. Renfea :

PEISAJ DE IARNĂ

Exemplarul Lei 15

550

45044 Afirmarea

Literară - Socială

SPRIJINITĂ DE „ASTRA”, DESPĂRȚĂMÂNTUL SATU-MARE

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL V.—No. 1—2 IANUARIE—FEBRUARIE 1940

LUI VIRGIL CARIANOPOL

de GEORGE ȘOIMU

De atâta vreme în bojdeuca lunii
N'am mai călcat decât ca un străin,
Plaivazul meu, caetele, lăstunii,
Nu-și aminteau de tristul pelerin...

Un crin ce l-am cântat pentru o femeie
Nu mai știa de-s eu sau o nălucă,
Nu mă mai saluta o azalee
Ce s'oferea în vis să mă conducă...

Pășeam stingher, o simplă arătare
Printre alți prinți ai strofelor de jar.
Eram refren în veșnica uitare
Și suferinții — tainic lăutar...

Cuvintele sub foc de artificii
Nu deveneau din pulbere, argint,
Uitasem inutile sacrificii,
Uitasem să iubesc și-apoi să mint...

Din când în când, domnițele păgâne
Imi recitau din cartea ta, Virgil,
Și-atuncia amintirile bătrâne
Imi aratău că încă sunt copil...

BRADUL

de ION ȚOLESCU VĂLENI

Mai trec și-acum pe-aci ca altădată
printre tulpini de carpeni și jugăștri...
Dorm zările ca 'n ochi grei de sihaștri
icoanele 'ncrustate în agată.

Pădurea lângă mine 'ngenunchiată
își cerne tristă inima bolnavă...
Azi toamna 'n sânge-mi picură otravă
Și 'n plete ploaia stropi de nestemată.

Aci am stat tăcuți odinioară...
Mai știi? Cât era șoapta de senină!...
Cum să-ți gădesc privirea de ermină
Și trupul de gutui și tămâioară?

De-atâtea ploi mi-au ruginit și anii...
Cine ți-a risipit chipul prin foi?
Ași vrea să strig ... Umbrele-mi par strigol
Și alerg năuc printre copacii stranii...

Dar pasu-i frânt și sufletul pustiu...
Cad sugrumat într'un deșis de vise...
Ce porți din nepătruns le vreau deschise
de strâng la piept un brad ca pe-un sicriu?

Scotocind în umbra trecutului

Patru scrisori dela Vasile Lucaciu

de VASILE SCURTU

Cercetând între hârtiile rămase dela Teofil Dragoș, din Baia-Mare, am dat peste patru scrisori trimise acestuia de către Vasile Lucaciu. Aceste scrisori, astăzi în posesia d-lui avocat dr. Gavril Toma, nu sunt cunoscute nefiind publicate nicăiri. Le publicăm mai jos fiind convinși că cititorul atent va desprinde din ele unele greutăți ale luptei lui Vasile Lucaciu, iar cercetătorii viitori ai activității marelui luptător vor găsi o mică contribuție la o viață plină de sbucium și jertfă.

Pentru lămurirea cititorilor, dăm și câteva informațiuni preliminare.

În primele trei scrisori e vorba de niște chestiuni materiale în legătură cu banca „Aurora” din Baia-Mare al cărei director executiv fusese Teofil Dragoș. Această bancă s'a înființat în anul 1906. Ea a finanțat, în oarecare măsură, acțiunile românești din județul Satu-Mare și deci și pe cea a lui Vasile Lucaciu. În anul 1913 (de când datează scrisorile II și III) conducerea băncii se compunea din următorii: Președinte: dr. George Pop de Băsești, mare proprietar Băsești, Vicepreședinte dr. Vasile Lucaciu paroh Șișești, Gavril Barbul mare proprietar Mocira, Demetriu Cionte paroh Dumbrăvița, Atanasiu Demian proprietar Negreia, Augustin Dragoș de Desești proprietar Hideaga, dr. Teofil Dragoș de Desești adv. Baia-Mare, Ioan Georgiu prepozit Gherla, C-tin Lucaciu paroh Crai-Doroț și Nicolae Lupan paroh Chiuzbaia.

Comitetul de supraveghiere: Romul Marchiș arhidiacon Careii-Mari, Vasile Ardelean paroh Vetiș, Ilariu Boroș profesor Gherla, Ioan Gheție director de liceu Năsăud și Ananie Cherecheș, contabil Chiuzbaia.

Scrisoarea IV este cea mai importantă. Se știe că, Vasile Lucaciu, în anul 1914, în urma deselor prigoane și atacuri ale guvernării streine, a trecut în vechiul regat. În scrisoarea trimisă lui Teofil Dragoș dă acestuia dispozițiuni în legătură cu bruma de avere ce-i rămăsese în Șișești. Se poate observa din această scrisoare sufletul larg și mărinimia lui Vasile Lucaciu care, din veniturile parohiale nu cere nimic pentru sine ci dispune ca, acestea, să se împartă între învățător și între capelanul din Șișești.

Redăm mai jos textul fidel al scrisorilor.

I.

Ilustre Domnule,

In absența Dv. mi-am luat libertatea a dispune, că o sumă de bani, — 2800 Cor. — ce i-am

cerut noi dela o bancă din Viena, să ni-se trimită prin cancelaria advocațială a Dv. Imi țin de datorie să vă aviza despre aceasta, nu cumva să vă surprindă, că am abuzat de încrederea Dv.

Cu deosebită stimă sum al Dv. devota!

Șișești,
3—III.—1906.

Dr. V. Lucaciu
paroh.

II.

Mult Stimat Domnule,

Iubite nepoate,

După înțelegerea avută cu d-l director, vă rog să predați expresului acestuia banii, așa că 100 coroane să trimiteți cu servitorul băncii la postă. cu avizul aici alăturat, 10 coroane să-i dați în mână, iar restul să binevoiți a-i număra și a-i presta în plic.

Cu toată stima și iubirea
Șișești 14—VI—1913. Dr. V. Lucaciu.

III.

Ilustre Domnule,

Imi aduc aminte, că am ceva necaz cu scumpa noastră „Aurora”.

Vă rog, să fiți cu răbdare și așteptare binevoitoare, până sosesc acasă.

Am avut ccaziunea să citesc elaboratul și expertiza d-lui Cellier din Paris, cel mai auctoritativ expert din toată Europa, în cauza minelor. E ceva frumos și practic, cum expune expertiza sa provoacă o concurență între capitaliști. De 15 Aprilie

PLECARE

de ION HORIA MUNTEANU

Vâslaș prin anotimpul cald de soare,
Mă plec pe rănile deschise de tăcere,
Doamne, imi sunt grei ochii de-atâta așteptare
Și orice-amurg sufletul mi-l cere.

E atât de grea privirea ce scaldă depărtarea
Și mâna mai înseamnă o cruce lângă drum,
Noi dibuim pe urme ca să-auzim chemarea
Ce se naltă în inimi, din zare, ca un fum.

Apoi când obsită tăcerea va odihni aproape
Și n'o mai fi nici cântec, în sulițe de soare
Vreau sufletul să plece în larga depărtare
Cu dorurile toate cu plânsetul din pleoape.

vor fi în Baia-Mare trimișii banilor. Mi-ar plăcea să fiu și eu acasă pe atunci.

Vă salut cu tot respectul al Dvoastre cel mai devotat Dr. V. Lucaciu.

Roma, 26—III—1913.

Via Toscana 53.

IV.

Preastimate Domnule,

În chestie aranjamentului cu obiectele ce au rămas la casa parohială din Șişești, vă rog să primiți Dv. rugarea ce vi-o adresez cu toată încrederea, ca Dv. să dispuneți în general, preste toate ce se află în parohia Șişești, ca proprietate a mea, — după împrejurări, cum veți afla de bine, cu depunere putere.

În special vă rog să dispuneți:

1. Cărnurile afumate, să le folosească d. capelan cu stim. dsale familie; (incl. cu considerație și la Ianoș).

2. Unsoarea să o vindeți.

3. Biblioteca, dacă-i lipsă a o scuti de deprezare, să o transporte Ianoș, sub îngrijirea d-lui cooperator într'un paraclis din biserică.

4. Toate venitele parohiale să fie pentru dotarea d-lui capelan și a învățătorului (și a soției cooperatorului).

5. Veșmintele de pat, mobilele, lingeurile, argintăriile le las sub grija d-lui capelan, să-le păstreze, ca proprietatea sa până la reîntoarcerea mea. Avem însemnare, un fel de inventar, preste toate cele ce au rămas acasă. Eu am încredere în d. capelan și în d-na, aflându-i români cu sentimente curate.

Vă exprim adâncă mea mulțumită, și cel mai profund respect.

București, 21—V—1915.

Dr. Vasile Lucaciu.

ALTĂ DRAGOSTE...

de C. PÂRLEA

Aș vrea să pornesc departe pe-un drum
Cu alte tăceri, cu toamnă și vis
Să culeg imagini din moarte și 'n scris
Să 'nsemn nostalgia din urmă, acum.

Pornește amintirea înapoi tot mai rar
Veștejită ca o floare la fereastra mea.
Oricât m'aș desprinde să mă culeg din ea,
Visul e mai negru și mai funerar.

Când potecile vor rugini 'n cimitir
La crucea bătută de vânt și de ape
Prietenii vechi vor veni să-mi îngroape
Ultima dragoste în vers fără șir...

CULTUL VALORILOR SPIRITUALE

de Gh. Bulgăr

Nu există nici o formă de existență, nici măcar o aparență de trăire, fără să fie legată de vreo formulă definită care reprezintă o imagine cristalizată a unui cult, prestat valorii ce se impune unuia sau altuia, drept forță obăduitoare, în nesiguranța eforturilor spre mai bine. Bineînțeles însă, formula aceasta de cult, de-alungul secolelor a înregistrat multe variații.

Inchinarea în fața unor forțe deasupra tăriei sădite în șubreda ființă umană, trebuia să răspundă unei accentuate necesități: năzuința continuă a omului în căutare de adăpost ocrotitor.

Cultul omului n'a fost închinat totdeauna aceleleași puteri, luată drept o deosebită valoare pentru însăși existență. Formula cultului a variat după cum omul s'a convins de neputința forței, sub a cărei ocrotire s'a pus.

Dacă primitivitatea a adoptat cultul pentru forțe oculte, atribuind cauze eficiente acolo unde existența lor nu era motivată, nu înseamnă că evoluția omenească și progresul intelectual mai ales, să rămână credincioase aceleleași forme și aceleleași formule stereotipe de cult.

Progresul intelectual a emancipat umanitatea de sub tutela puterilor mistice, care atrăgeau după sine cultul similar al triburilor de azi, pentru care „totemul“ reprezintă unica posibilitate de a te ști la adăpost.

Alături cu pasul progresiv al culturii și civilizației cultul omului ce aspira spre asigurarea liniștii și împăcării sufletesti, s'a îndreptat spre alte forțe socotite mai capabile să-i satisfacă dorința. S'a trecut atunci la personajii mitologice ori la puterile naturii. Așa s'a oscilat dela o formă la alta, până a ajunge la o soluție satisfăcătoare care să înniștească frământările sufletului omenească.

Când creștinismul a întronat cultul pentru Ființa supremă atotperfectă, pentru Dumnezeu așa cum îl cunoaștem cu toții, atunci s'a instaurat și cultul pentru valori pe care credința încearcă să le sădească în suflet. Nu că doar înainte n'ar fi existat cult pentru aceste valori, nu! Creștinismul a făcut mai posibilă cunoașterea în sine a puterilor cu adevărat ocrotitoare și le-a propovăduit, stăruind pentru un primat al valorilor cu pecete de omnipotență.

Fără îndoială că ajungerea acestei ultime etape în cursul evolutiv al activității omenești legată de cultul menit să-i asigure ridicarea unui sprijin considerabil în existența sa, a însemnat un triumf al străduințelor asupra nesiguranței, oscilărilor între forțe cu aparență de ocrotire și sprijin.

Dar să precizăm acum, care sunt acele puteri

cu pecete de omnipotență?

Omul călător rătăcit printre speculațiile sofisticate, a ajuns proptit de cultură și credință la concluzia că o adevărată asigurare împotriva loviturilor dinafară nu există decât prin ridicarea cetății inespugnabile în sufletul dornic de liniște și adăpost.

Numai valoarea spirituală și morală e în stare să ridice zidul de apărare în viața socială și sufletească. Etica ne învață că superioritatea personalității rezidă tocmai în tăria sa sufletească, pe care i-o imprimă această valoare înaltă.

Intronarea acestui criteriu de valorificare a individului, a adus cu sine și tendința naturală spre realizarea acestui deziderat, spre recuperarea acestei forțe omnipotențe.

Cred că nu e paradoxal și nici riscant să afirmăm că, tăria spirituală și forța morală, sunt formule care poartă secretul deslegării celor mai dificile probleme de trăire.

Existența care aspiră la activități desfășurate pe un plan *înalt* de viață, nicidecum nu se poate dispensa de aceste *valori înalte*. Ele dau cheia deslegării celor mai încurcate situații.

Oare ușurința găsirii soluțiilor celor mai bune în chestiuni care frământă spiritul uman, nu e chiar aflarea celui adăpost trainic și sigur ce dă consolare omului naufragiat pe oceanul nesiguranțelor, asaltat de vâlurile neajunsurilor și deziluziilor?

Ajungem astfel la adevărata realizare a dorinței după ocrotire și sprijin pe care *omul cunoscător* al vechiilor formule de cult oferit forțelor neputincioase cu foarte reduse garanții de apărare, pe care *omul creștinismului* și *omul culturii înalte*, a găsit-o în ridicarea acelei formidabile fortărețe în sufletul său, care să-i asigure bucuria rezistențelor și fericirea învingerilor: *valcarea sa spirituală și morală*.

Nu găsim, nici *nu pot exista*, forțe obladuitoare în jurul nostru, fie oculte fie mitologice ori materiale cărora li se atribuiă puteri iluzorii. Garanția apărării și a succesului o găsim în noi, prin noi și *creiată de noi*.

De acest fapt e convins omul timpurilor noastre și de aceea vechiul cult, pentru felurite forme, crezute capabile să mulțumească tendința sa după intronarea tăriei adevărate s'a prăbușit încet, progresiv, fără șgomot, urmând ridicarea forței spirituale, cristalizată în valorile etice, morale.

Iată de ce, practicarea acestui cult al valorilor spirituale, trebuie să fie un program al omului de adevărată cultură, care poate privi cu un suveran zâmbet de îngăduire față de ignoranța primitivului pierdut în oscilări dela o putere la alta, negăsind formula obiectivă justă a valorilor spirituale. Dar dacă omul timpurilor noastre poate privi și lua atitudinea de îngăduire față de

comunitatea veacurilor ce-au apus pentru totdeauna, *el trebuie să înțeleagă* ceea ce veacurile demult trecute n'au putut s'o facă de înțeles. Avem azi posibilitatea de a canaliza eforturile noastre spre practicarea celui cult, care nu poate asigura și apăra. Această posibilitate consă tocmai în cunoașterea idealului de urmat spre a ajunge la învingeri și la liniștea ce o poate oferi tăria sufletească.

Cultul valorilor spirituale se impune deci ca un ideal, ca un scop al omului, al creștinului eliberat de sub tutela primitivității, scos de sub egida unor forțe de ocrotire iluzorie. *Valoarea* spirituală a individului asigură intronarea domniei spirituale asupra materiei, asupra neputinței, asupra efemerului. *Imperialismul* valorilor spirituale și morale trebuie să fie o tendință a culturii, ce poartă pecetea progresului etapei din urmă, după cum l-a preconizat Condorcet.

Fără ridicarea acestui imperialism, desigur totalitatea valorilor spirituale create de societate, adică însăși cultura, va aluneca pe panta progresului material, reprezentat de civilizația înaltă, societatea deci pretându-se din nou forțelor materiale. *Cultul* valorilor spirituale, asigurând augmentarea tăriei sufletești, indică drumul spre înalt, spre bucuria învingerilor reale. Sigur că sub imperialismul forțelor credinței primitive n'ar fi fost posibile aceste învingeri evidente pe care omul timpurilor mai noi le cuiege. Faptul în sine denotă o cucerire care, fără să fie nouă, e importantă pentru cei ce-i înțeleg valoarea.

În cultul valorilor spirituale e necesar să înțelegem sensul adânc al acestei cuceriri și să încercăm să ne asigurăm un loc sub pavăza unui adevărat mare triumf.

— xx —

Răstignire

de EM. PAPAIZSU

Pe Golgota — cumplitul deal de craniu —
O ceată urcă greu, șovăitoare ...
Prin flacărele-amezii orbitoare ...
Trec osândiții pali, cu ochii stranii.

În vârf s'opresc. Sinistre, sfidătoare
Se naltă crucele ... și-adânci jelanii
Vestesc înfricoșatele strădanii
Cetății de profeți ucigătoare ...

Acum tâlharii, răstigniți, se nșiră ...
Urcat pe crucea care și-o dorește,
Nazarineanu'-așteaptă și se miră

Că nimeni să-l străpungă nu ndrăznește.
Când un olog, ce-l vindecase-odată,
Dârz urcă scara 'ntâiului cuiu să-i bată!

ALOHA

de OCTAV. RULEANU

În ceasul acela de ascuțită veghe în noapte, o parte a întregului din mine s'a sbuciumat în neștire. Senzație stranie, premergătoare întotdeauna unei transe de total dezechilibru nervos. Avusesem o zi plină de nedumeriri, o zi umplută de ninsoarea gravă a unei ierni obsedante în al-bimea străvezie a gerului.

Sub tavanul chiliei mele, lumina ștearsă a becului, îmi curgea leșie prin vine, înăcrindu-mă. Stăteam în hău, între două lumi și așteptam. Așteptam ca un călător înfrigorat, oprit de nămeți într'o haltă pustie a unui nesfârșit câmp dominat de vânt și promoroacă.

Apariția somnambulică a prietenului meu Sonea mi-a mărit abizul. Venise încet, ca din alt tărâm, cu obraji subțiați de vreme. Nu-l văzusem niciodată într'o astfel de situație. Părea un acord desamornios, așa cum vioara lui nicicând n'ar fi putut gălgâi. Halucinant, un cor de stridențe înspăimântătoare, Sonea, bunul meu Sonea, vrăjitorul lirei părea pământiu, nefiresc de palid, deși sărutat de ger.

— Nu te speria dragă prietene . . . Sânt tot eu, doar puțin neliniștit. Am venit la tine să-ți cer un sfat, o vorbă. E-așa de greu să găsești azi prietenii. M'ascuți?

Tăcerea din mine s'a frânt sticlos de țiuitor în gând.

— Permite-mi să-ți cer dela început să nu mă compătimesți. Mi-a rămas atâta mândrie să nu provoc nimănui milă. Sânt un biet iubitor de muzică și atât Un personaj nedefinit, sortit să-și ducă greul într'o lume ca vai de ea . . . Dar să nu te rețin. Ai cunoscut-o pe Marga? (Glasul i s'a mutat în împleticiri de silabe frânte.) Știi Marga, logodnica mea, moartă de-un an. De ea vreau să-ți vorbesc.

Aici a luat-o mai domol. Cărarea vieții e întortochiată, răspântiile sânt multe, iar urcușul greu și riscant. Amintirile plouă melancolii, dozate în ochii ce scapără des ca și cum ar vedea tablouri din trecut printr'o sită împăienjenită.

— Marga! Un nume de vis intrat în neființă . . . Era așa de blândă în priviri, că soarele mereu o săruta pe genele-i lungi și pline de încântare. Bunătate întrupată. Marga purta calvarul unei suferinți mute ce innobilează sufletele și distruge visurile. Viața ei era menită să fie frântă în ascensiune. De aceea destinul a împodobit-o cu florile calităților. Tot ce e bun și delicat, dela simpla privire nepăsătoare, până la vraja glasului pornit să prindă farmecul unui amurg tomatnic cu palori pământene și flori târzii, totul purta semnul misterios al prezenței ei . . . Gândurile ei

erau miere, iar alintările ei fluturări de îngeri nevăzuți, catifelăți. Eram încântat de ea. Niciodată însă nu mi-a permis să o sărut. Trăiam cu iluzia imaterialității ei. Ființă aeriană, beție pură de mister. I-am închinat lieduri. Am prins farmecul ei în apele notelor simfonice. Am ajuns până la completa negare a restului omenesc. Ea era viața mea. Nu o iubire palpabilă, ci una metafizică, trecută dincolo de firesc, în străveziul permanenței inspirații . . .

M'am logodit cu ea. Absurditate în sine. Ea acceptase. (În fond eram convins că ea își știa sfârșitul.) De asemenea și mătușa ei.

Trecuseră zile de fericire. Eram acum alături de ea . . . Sesizam mereu răsuflarea-i de pasăre obosită și febra de purpură ce-o inunda strivitor. Numai ochii îi fuseseră pururi vii, ochii aceia de zahăr topit ce vorbeau, cântau, strigau lumină și viață. Se agăța de toate, cerșind nemărginitului câteva raze și pentru ea.

Avea un cântec. Prins nu știu de unde . . . în el vibra întreaga nostalgie a orientului dorit de ea. Îi zice Aloha . . . Așa spun de sigur, cei din Haway-ul romanțelor languroase. Ceva ce-ar însemna . . . Te iubesc . . . Te iubesc . . . Mi l-ă cântat de multe ori, așa cum putea, încet . . . Acum îl simt material . . . Aloha era ea, era viața ei ce se scurgea ca nisipul ceasurilor din pustiu.

Și-apoi într'o zi . . . neantul . . . Nu vreau să te mai tulbur cu descrierea celor ce-am trăit. Le poți deduce. Un gol. Un haos. Nimicul prăbușit în mine. Alte zile la rând, cenușii, ursuzi. Numai singurătatea îmi făcea bine, ideea că totuși o voi revede și cântecul ei . . . Aloha . . . Aloha.

Dar? Ascultă-mă! Privește-mă, oare trăesc? Am zărit-o pe Marga astă seară! (Bombă sau cutremurare de rațiune?) În centru, prin mulțime. La un colț, o siluetă . . . Exact Marga . . . Distanța de zece metri m'a paralizat. M'a căutat cu privirea. Îi cunosc doar ochii! Și deodată un vânt șoptitor cu melodia ei . . . Aloha . . . Mi-a țipat în creeri . . . Am leșinat cu smârcuri de viziuni. Nu știu ce-a fost . . . Sânt acum la tine. Dă-mi ajutor s'o găsesc . . .

— Bine, Sonea, cum se poate?

— Te rog nu-mi face morală . . . De altfel am și plecat s'o caut. Să nu-ți răzi de mine . . . Nu sânt nebun. Sânt numai om și vreau să mă regăsesc.

În locul lui Sonea au rămas în chilă mea nedumeririle. Sărmanul Sonea! O frântură din marile singurătăți ce turbură sufletele predestinate suferinții.

*

A doua zi comisariatul de poliție a înregistrat ca un simplu fapt divers, dispariția fără urme a lui Sonea.

Atâtea fapte și-atâtea tragedii! . . .

Poesie lacrimogenă

de ION ȘIUGARIU

Se scriu în România, de câțiva ani încoace, foarte multe poezii. O groază de versuri inundă zi de zi redacțiile revistelor de tot felul, din provincie sau din capitală, toate purtând aceeași marcă: **poezie tânără**. S'a abuzat atâta de acest termen, încât și puțină poezie bună pe care o realizează câțiva tineri serioși și de mare talent (**Ștefan Stănescu, Aurel Marin, Ovid Caledoniu, etc.**) pe care ni i-a dat Dumnezeu, este amenințată să fie înghițită de aceeași nemărginită apă a mediocrității trâmbițate pe toate țarinile. Intrebați însă pe acești poeți, care este rostul atâtor mângălituri de ocazie, încercați să pătrundeți mai adânc în toată facila lor strădanie și veți vedea că în fond toată zarva ce se face în jurul lor nu este altceva decât o foarte lipsită de bun simț gălăgie. Toată munca lor împrăștiată fără rost peste această prea răbdătoare cultură românească nu servește la altceva decât la o teribilă pervertire a orientării serioase a cititorilor și mai ales ea este o jignire și o ofensă adusă **poeziei**...

Atâtea șezători literare, organizate de reviste inutile, prin diferite colțuri ale țării, atâtea publicațiuni minore, fără cea mai elementară conștiință a misiunii scrisului, ajută la răspândirea, la desfacerea pe piață a acestor versificații gratuite, construite din câteva imagini banale, învechite, reminiscentă a unor lecturi incomplete. O poezie facilă, ieftină, de cliseu, în majoritate tristă, plângătoare, lacrimogenă, atentează zi de zi și nu odată din tribune cu mari pretenții, la serioșitatea și cinstea ireprosabilă a poeziei adevărate. O poezie ale cărei cele mai frecvente teme nu sunt altceva decât plângerea după o iubită banală, regretul unei dragoste inexistente, minore, de duzină. O poezie mică, fără demnitate, fără adâncime.

De obicei, această poezie se construiește cam în felul următor: Poetului îi vine în minte o comparație, o imagine. O așează pe hârtie, o recitește cu satisfacție și pe urmă comite alte imagini, alte versuri, natural banale, șterse, se căsnește să le lege într'un fel, printr'o conjuncție, sau printr'o subordinată directă și strofa este gata. Strofa a doua este construită la fel, procedeul rămâne neschimbat până ce autorul apreciază că poezia este destul de lungă pentru a fi gata.

Aici se oprește. O mai citește odată, mai rectifică unele cuvinte, unele fraze, mai pune câteva puncte repetate, câteva virgule punctate și apoi o copiază frumos, caligrafic, redactează o scrisoare elogioasă redactorului dela „Lumea literară“, „Cuvântul literar“, sau alte „Lucruri literare“, o pune într'un plic galben și o trimite. Și la o spatămână poezia apare. Cutare elevă de liceu o citește, îi place și poetul este gata lansat. Ba dacă mai știe și să recite, așa cum stiu unii dintre prietenii mei dela București cari înțeleg că fac aluzie la poezia lor proastă în aceste rânduri, el ia parte la șezători literare, își dă ochii peste cap și începe să creadă serios că este poet.

Față de această grațioasă risipă de maculatură zadarnică, față de acești poeți fără scrupule, fără demnitatea misiunii pe care

Vioară

de PETRE PAULESCU

Cu brațe despletite stai vraise pe masă,
Arcușul nu mai rupe acorduri lungi pe strună,
Că degetele-s grele și mâna-i noduroasă
Și gândul sur visează visătorie brună.

Boltii azurul vremii — arcadă — peste mine
Și pe cărări albastre am încrustat litanii;
Am tot cântat poeme îngemănat cu tine
Și-azi zări încărunțite se sbat sub frunte stranii.

Unde-s hei Doamne unde-s zăpoarele vieții
Și zarzării de-acasă albiți de neaua lunii,
Proptit în solitudini și'n cărja bătrâneții
Îmi sboară pe sub strașini colunii și lăstunii.

Pe punți de amintire trec năvodari de ghindă
Și plasa prinde 'n ochiuri vremelnicii sărace
Mă sparg în veșnicie și'n cioburi de oglindă
Ah! unde ești vioară să cânti... maestrul tace.

și-o atribue, poezii adevărați poartă în sufletele lor luni întregi câte o idee originală, în sens deosebit al vieții, așteaptă să se rotească, să se împlinească, să se coacă pentru ca pe urmă să asude nopți întregi pentru a o îmbrăca în vorbe, în imagini. Deosebirea este cam aceasta: Cei dintâi se aseamănă cu eroierii cari îmbracă manechinele pentru a arăta haina; ceilalți se aseamănă cu omul serios care caută o haină potrivită pentru a pune în valoare un fond viu, o fizionomie plăcută. Cu alte cuvinte, primii descoperă imagini, metafore, comparații și caută frânturi de fond, de cele mai multe ori reminiscențe din lecturi apropiate, pentru a le pune în valoare; ceilalți intuiesc fondul și pe urmă caută o formă corespunzătoare.

Și toată această enormă trădare care se petrece zilnic, sub ochii noștri, alături de toleranța noastră, clasică, prostească, toată această pervertire a poeziei, a scumpei și dragei poezii, care formează viața noastră, se face sub masca **poeziei tinere**, a literaturii, a talentelor și **tragediei tinere**. Săracă și sla-

bă tinerețe!

Și totuși există încă tineri cari sunt convinși că viitorul literaturii românești este în mâinile, în munca și străduința lor, în entuziasmul și credința lor.

Mai sunt încă tineri cari așteaptă o epocă de **maturitate** a culturii românești, cari nu se îndoiesc că România va participa eroic la universalitate, la triumful suprem al spiritului. Mai sunt încă poeți, e drept foarte puțini față de turma celor apostrofați mai sus, cari muncesc serios, întens, cinstit, pentru a promova o poezie înaltă, gândită, de prestigiu. Dar strădania lor, încrederea și entuziasmul lor se lovesc zi de zi de zidurile acestei enorme mediocrități literare care latră prin atâtea reviste, cu atâtea obrăznicie la toți trecătorii pașnici.

Pentru acești tineri, pentru acești poeți și scriitori, cel ce scrie aceste rânduri mai crede încă sincer în poezie, o cultivă, o caută și o râvnește. Pentru puținii cititori care nu se lasă influențați de strigăte, de afișe goale și de reclame fără bună creștere, este sigur el că mai are rost această revoltă. Și ei vor fi existând desigur și în Satu-Mare, retrași în munca și viața lor lăuntrică, puri și încrezători. Numai ei merită atenția unei lămuriri.

Învăluit în noapte

de D. HINOVEANU

Învăluit în noapte lung privești
Pe drumul vechi ce fu un greu urcuș
Și-ai vrea să știi acum când odihnești
Prin câte vămi de vreme străbătuși...

Prin lume-ți pare luna ca un vis
Pe care tu l-ai strâns în ochi tezaur
Și câmpuri largi pe unde zaci închis
Alcătuiri de sânge și de aur...

O, cât de triste dorm păduri pe vale
Când bat din tot cuprinsul vânturi reci
Și ce ușor, oprindu-te din cale,
Ai izbuti pe alt tărâm să treci!...

Și te-ai afla mai limpede în steme
La ora când te cată gândul dus
Și când închiagă somnul lungi poeme,
De-ar coborî în tine clar de sus ...

EPIGRAME

de ION PENA

LUNII.

Sărmana! Iar ni se arată
Cu fața-i galbenă, de sfânt.
Mă mir că nu roșește-odată
De câte vede pe pământ ...

* * *

PE MORMÎNTUL UNEI SIMPLE FEMEII.

Aici îi stă făptura,
Sub astă piatră mare
Și piatra e măsura
Păcatelor ce are ...

* * *

EPITAF.

În acest cavou sărac
Putrezește un actor;
Pentru demnitatea artei
L-a ucis un spectator ...

Papucii de argint ai poetului

Traducere din l. franceză de **Marica C. Popescu**

În seara aceea, de 24 Decembrie, poetul Ariel simți cum îi șerpuiește în vine fiorul care indică temperatura.

Era un mic și necunoscut poet, în vârstă abia de vreo douăzeci de ani, tânăr ca primăvara la primii lilioci înfloriți, visător ca un clar de lună și muncitor ca o albină amețită de soare....

Seria în versuri desfătându-se în muzicalitatea strofelor ce-apăreau și se'nșiruiau, uneori, pe hârtie, pe negândite. Când se în-ciuda, scria și în proză; o proză curgătoare, voluptoasă, iubită și savurată de femei și în care, pe furis, strecura ici, colea, din farmecul unor gingașe poezioare.

Valul de temperatură care-i străbate corpul nervos, această durere ce-i apasă ceafa împovărată, era prețul unei munci prea intense, a prea multor zile fără de odihnă, a prea multor nopți fără de somn. Ariel nu era bolnav; era obosit, surmenat... Oricum însă, primul său roman va fi publicat de Revue Mondiale... Iată că vine succesul, norocul și, înaintea lor, ușoara beție a gloriilor sperate... Ce importă deci o mică migrenă, ce sens poate avea faptul de a fi un obscur... sărac... econom?

... Și în această seară, de 24 Decembrie, poetul Ariel gândia: Cea mai mare mizerie, cea mai grea durere, e că sunt singur.

Chiar lângă cămin, acolo unde grătarele umilite stau reci așteptând în zădar bucata de lemn, au fost așezați papucii...

Acești papuci, brodați în argint, vătuiți și căptușiți ca și o cutiuță, în matase culoarea cerului albastru, operă migăloasă a unei mătuși din provincie, sosise încă de dimineață... „adevărați papuci de poet“... cum îi scria, cu naivitate, donatoarea.

Ariel îi privi zâmbitor găsindu-i absurzi. În același timp, mișcat, se gândia dacă nu cumva bătrâna gazdă care-i așezase — sigur fără ironie — lângă vatra goală și-a propus astfel să-i amăgiască visurile dându-i iluzia unei flăcări calde sau surpriza unui dar misterios.

El nu era dintre acei răi pe care îndoiala îi duc până a nega darurile aduse de Crăciun... Atenția bunei proprietare îi păru ingenioasă și încântătoare.

„In pantofii micuți ai copiilor, Crăciunul

lasă frumoase jucării își zise Ariel. Ce minune va pune el oare în papucii de argint ai unui poet?... O rază de lună...?.. o stea luată din azurul nopții...? Apoi suspină căci știa bine că Moș Crăciun, așa Atotputernic cum o fi el, nu va fi tocmai atât ca să-i poată aduce fericirea.

Ariel era îndrăgostit. Aceea pe care o iubia — o drăguță artistă, blondă, fină și cuminte, care familiară cu paradisul aurit al sfinților și al îngerilor, ilumina cărți de rugăcini — era vecina lui, vecină așa de aproape încât având un coridor comun, ușile lor nu se puteau deschide împreună fără a nu se atinge, iară noaptea, în timp ce el scria, singur treaz în toată casa aceea tăcută, poetul ascultând, credea că simte, prin perete sulful egal și dulce al fecioarei adormite...

Câte himere nu-l ademeniau atunci... El era soțul iubit al micuței icoane a paradisului și în timp ce ea se odihnea calmă și încrezătoare, el lucra pentru ea... Recompensa aleasă va fi sărutul ei...

În contactul imaterial a acestei vieți tinere și curate care palpita așa de aproape, într-o perfectă identitate cu a sa în preajma acestui farmec armonios și a acestei voioase munci feminine, a acestei mândrii nevinovate, Ariel se simțea mai bun, mai tare, capabil de un avânt mai larg și mai înalt; inspirația se se înflăcăra și se înobila, în același timp, mai uman și mai pur... Fără a ști, cumintea și micuța artistă, era muza sa!

Ce plăcut cămin de îndrăgostiți ar putea face!... Cu toate acestea, Ariel abia dacă cunoștea numele iubitei, abia dacă-i auzi timbrul discret al vocii ei... Se încrucișeau doar pe scări: „Bună ziua, domnișoară... — Bună ziua, domnule“.

Deși acel „Bună ziua domnule“ de pe buzele sericase nu exprima, nici apropiere, nici antipatie, totuși licăreala — aceea, puțin sireată poate, — a ochilor ei surăzători, Ariel timid și emoționat, n'a cerut-o niciodată mai lungă...

A o atăca așa pe scări... aceasta ar fi așa vulgar... chiar ofensator!... Dar cum ar putea să-i vorbiască fără să-i displacă, ca să fie înțeles?... Să-i serie?... Ii va răspunde oare?... A-i bate la ușa odăiții?... Nu i-ar deschide... Vor continua oare amândoi a trăi așa ușă 'n ușă, inimă lângă inimă,

fără ca între ei să nu fie exprimat cuvântul drăgoște?...

Temperatura urca mereu. Ariel tremura: un cerc fierbinte îi strângea tâmplele. Ideile începeau a i se încurca. Cum părăsi fotoliul de lângă cămin, o ameteală îl cuprinsese, fără a-și găsi forța de a se desbrăca, se aruncă pe patul lui și rămase doborât.

Poetul dormia, așa cum se doarme când ai temperatură. Senzații stranii, năluciri fără șir se uniau ciudat pentru el, într'o semi conștiință a realității înconjurătoare! Cuvintele romanului său au devenit nebune și dansau înspăimântător în cap... Ele se divizau în silabe, apoi în litere și se risipiau prin toată camera, paianjeni hidoși, insecte mișunătoare și vielene... Uneori toate se precipitau pe craniul lui Ariel, care pentru a ieși, care pentru a intra... Și de fiecare dată poetul chinuit lăsa să-i scape un gemet pe care și-l reproșa pe urmă, amintindu-și de draguța vecină, al cărui somn îl tulbură...

Printr'o perdea de voal pe care Ariel o credea gris sau violet, cele douăsprezece bătaii ale miezului nopții sunară. El gândia: „Moș Crăciun trebuie să sosiască“... Și această vizită lui îi părea un lucru prevăzut și normal. Transluciditatea uimitoare a pleoapelor sale închise îi permise să constate că se ilumina camera: „Moș Crăciun și îngerii... Pentru a vedea mai clar și-a cules stelele din drum...“

Acum camera se umplu de sgomote, de murmure, de neînțeleasă blândețe... De o prezență misterioasă, un binefăcător se naștea pentru Ariel... O căldură plăcută îl acoperi... Nu-i mai era frig... Atmosfera era ușoară și înseninată... Ariel simția în jurul lui gesturi alinătoare, legănătoare... Unul din îngeri îi dă să bea ceva cald, ceva cu o aromă de flori și cu un gust de miere... Un altul îi pune pe frunte ceva incomparabil, o răcoare gingașe, o suavitate ce trebuie să fie albă, un parfum care era un contact delicios... liliacul, poate, pe care îngerul îl ținea în mână... Și puterea divină a acestor desmierdări fu așa încât, potolit, poetul își pierdu toată noțiunea lucrurilor...

Nu se deșteptă decât la ziuă în sunetul clopotelor triumfătoare de nașterea Pruncului Isus. Iși simția capul greu, corpul dureros, dar cu tenebrele odată, temperatura, atrocea migrenă au dispărut... Ce noapte... Ce coșmaruri... și ce vise!... Ariel făcu o mișcare și respinse ușoara greutate a plămamei.

„Ce ciudat, remarcă el, nu-mi aminteam...“

Se sculă, ridică jaluzelele în palida lumină a zăpezii... și înmărmurit, se opri lângă cămin unde scânteia încă flacăra unui foc recent...

Cineva — o formă clară, o față blondă — moțăia în fotoliul de lângă cămin.

... Ariel putea crede că, un pic obosit de îngrijirile date, un inger al Crăciunului a adormit...

Ghemuite în papucii de argint, mult prea largi, dar calzi în înmângărirea mătasei ezurii, două mici picicare se odihneau, două picioare friguroase de familie...

Și încet, cu ochii plini de o recunoștință extasiată, poetul îngenunchie în fața cadoului miraculos... Căci n-a fost nici raza de lună, nici vreo stea a cerului, ci chiar fericirea, miraculoasa fericire a pământului pe care Atot Puternicul — și-așa șiret în marea Sa înțelepciune — micul Dumnezeu al Crăciunului i-a adus-o.

Rugăciune

după EMILE VERHAEREN

de ION ȘUGARIU

**Spre bunătatea ta prea simplă și profundă,
Când îmi ridic privirile de slavă pline,
Tot sufletul curat din mine se cufundă
În rugăciuni nepământești doar către tine.**

**Prea mult am rătăcit pe alte căi deșerte,
Neștiutor de diafana ta privire,
Și prea m'am îndreptat târziu și de departe
Spre mâinile întinse mie în neștire.**

**Aveam atâtea 'n mine pământești cascade
Și atâția dinți inverșunați de necredință...
O, lungile printre talazuri escapade
Cum îmi fărâmițeau întreaga mea ființă.**

**Eram atât de orb și-atât de fără vlagă,
Atâta de bătrân de neîncrederi grele,
Încât era de plumb făptura mea întregă,
Pe toate drumurile negre către stele.**

**Și meritam atâtea de puțin să vie
Spre sufletul din mine alba ta lumină,
Încât privesc și-acum cereasca bucurie,
Cu toată fața, umilit, de lacrimi plină.**

TOADER POP

— Povestea unui desrădăcinat — (Partea IV.)

de V. NIȘTE

TOADER: (spre sat)

Vin! Deaprtă am umblat ani.
Nu știu ce cărări m'au dus departe.
Glasul tău de mol m'a rechemat.
Mi-a fost dor, un dor de moarte!
Ruptă, mantaua se ceartă,
In fâșii, sdrențe, cu vântul . . .
Sunt bolnav și-i moartă
Inima mea și sufletul.
Umbrele 'nneacă parte de cer
De unde vin eu și moare,
Moare orașul cu strigăt de fier;
Negru, sgiūt, cu brațele 'n soare! . . .
. . . Valea sărată e pustie
Și acum ca și de mult. E goală
Câmpia rea de grație . . .

UN TRECĂTOR:

Cel de-acolo! . . . Tu, cu capul
Galben ca un putred harbuz! . . .
Hei!! Tu! . . . Parcă ai fi dracul!
Ce cauți? Ești tare 'n auz!!

TOADER POP:

Caut Gălbava satul meu.
Poate în vale trăește pe prag
Mama-mi bătrână, iar eu
Cel sperat, prin lume pribeag
Tors-am inimă de noroi;
Suflet buhav și putred! . . .

TRECĂTORUL I: (plecând indiferent)

Oameni ca tine, pe la noi,
N'am văzut și nu prea cred,
Mamă ta să fi trăit vr'odată! . . .

TOADER POP:

Ce mai cauți suflete pândar
Noi nădejdi plătite cu amar?! . . .

AL II-lea TRECĂTOR:

Măi! de colo! ca un lup plouat,
Ce ți-i haina groaznic de rea,
Fața de ceară crispată!
Parcă să plângă vrea!

TOADER:

Din Gălbava sunt și eu.
Am plecat în lume pîndar,
La vremi mai bune, mereu,
Dar răul pe lume n'are hotar!
Și-astă-zi cu rostul sfărâmat
Noaptea odihnei mă cheamă!

AL II-lea TRECĂTOR:

Nu te cred străine că ai fi din sat.
Nu prinde minciuna, ia seamă!
Mulți an trecut, de-al de tine,
Cu minciuni ne-au înșelat.
Mările cu aur pline
Toate'n vorbe ni le-au dat! (se'ntoăree să plece)

TOADER: (Ridică, sbucnind brațele spre cer clătînându-se)

Toader Pop, din satul Gălbava!
Mută e ca și o oală spartă
Inima tă! A ros otrava
Fabricii orice soartă
Pentru tine, fârtate . . .
Capăt viselor sfărâmate,
Toader Pop! Tu prinde pământul
Satului tău și umple-ți gura!
Dulce va părea adâncul
Său cel negru, mai dulce ca sgura! . . .
Lanuri în pârg cu zările 'n piept
Crește-or pe sdrențele tale! (Cade).

AL II-lea TRECĂTOR: (năvălind la el)

Nu te știe nimeni! E 'nțelept
Spre oraș să te cobori la vale.

TOADER: (Intins, cu fața în sus)

Toader Pop orfanul sunt eu . . .
De orașul negru mi-i teamă!
Mor de plămâni!

O BĂTRÂNĂ: (Plecându-se spre dânsul)

Oh! Fiul meu!

TOADER: (luându-i gâtul)

Mamă!! Dulce mamă! . . .

INCRESTARI

O mică mărturie locală de trecut românesc

Multe acte de vrednicie și afirmare românească, din trecutul nostru, stau încă îndosite și necunoscute, așteptând lumina tiparului. Ele se găsesc pe la urmașii intelectualilor noștri din trecut, prin arhivele parohiilor, printre scriptele fostelor școale confesionale ori a băncilor populare, adevărate cetăți românești odinioară.

Cercetarea lor și mai ales scoaterea lor la iveală este o necesitate imperioasă.

Este vorba aci despre *George Achim*, fost director al vestitei bănci „Sătmăreana“, din Seini, prieten a lui Gh. Pop de Băsești și luptător naționalist în cercurile electorale românești din Sătmăreana, după cum reiese și din articolul dlui prof. V. Scurtu, publicat în „Afirmarea“ Nr. 12—1939.

Prin anul 1907 apărea în Seini un săptămânal maghiar intitulat „Szinérváralja“. Director al gazetei era învățătorul Fábian István, iar colaboratori principali dr. Kaba Tihamér — în realitate avocatul român Artemiu Caba — și dr. Katona Sándor, directorul Fabricii de Spirt și drojdie din Seini, al cărui nume adevărat era Klein. Cu alte cuvinte: un român renegat și un evreu renegat, ceea ce caracterizează minunat structura vechiului stat ungar.

Intr'una din zile trecând prin localul fostei bănci „Sătmăreana“, deasupra unui dulap, am găsit împăturat un număr din gazeta pomenită. L-am deschis cu o vie curiozitate. Intr'insul am dat peste copiile următoarelor două scrisori:

A „Szinérváralja“
tekintetes Szerkesztőségének

Szinérváralján.

Van szerencsém tisztelettel felkérni a tek. Szerkesztőséget, miszerint a „Sătmăreana“ és alantírott címűre előfizetett „Szinérváralja“ hírlap további megküldését beszüntetni sziveskedjék, minthogy a 14-ik számban közzétett „Fővárosi levél“ nívau-ján kifejtett történelmi elmélkedések olvasásában gyönyört nem találunk.

Szinérváralja 1907. April 3.

. Tisztelettel:

Achim György

ugyis mint a „Sătmăreana“ igazgatója.

A doua scrisoare:

On. Redacțiuni

a ziarului „Lupta“

Budapesta.

Am onoare a Vă trimite alăturat Nr. 14 din ziarul local „Szinérváralja“ în credință că-l veți folosi bine în procesul contra „Luptei“.

Scrietorul pestan nu l-am putut erua.

Seini 3 Aprilie 1907.

Cu distinsă stimă:

George Achim
directorul „Sătmărenei“.

Ce se întâmplase? În nr. 14 al ziarului „Szinérváralja“ din 31 Martie 1907, cineva, într'un articol intitulat: „Întâmplările săptămânii — scrisoare din capitală“ — comenta răscoala socială a țăranilor români din 1907. Autorul avea multe cuvinte de ocară la adresa poporului românesc și după ce se ocupa de urmările acestei răscoale încheia că: „*Desigur noi, maghiarii, vom fi cei dintâi cari vom intra în România, dacă va fi nevoie*“.

George Achim s'a simțit jignit în sentimentele lui românești. A reacționat pe față refuzând primirea ziarului, pe care-l plătitese înainte, atât pentru el cât și pentru instituția a cărui director era. În același timp a făcut cunoscut articolul cu pricina și ziarului românesc dela Budapesta „Lupta“, care — se vede — chiar atunci avea un proces de presa cu autoritățile ungurești.

Un fapt divers. Dar ce lecție usturătoare pentru unii Români neînțelegători de azi.

N'ar strica să împrumutăm puțină mândrie românească dela înaintașii noștri.

MIHAI BALAJ.

Despre poezia modernă

Subiectul acesta s'a tratat la inaugurarea Cercului de studii al profesorilor secundari din Satu-Mare. Problema a ridicat-o d. prof. Vasile Scurtu, președintele Asociației locale. Ne bucurăm nespun de mult că tot dasealii sânt aceia care au mereu ceva de spus, deși multora le pare curios cum astăzi unii oameni se mai pot ocupa și de „fleacuri”. Vezi bine, e necesar ca acum să ne dăm cu tidva de pereți și să ne vâicărim încontinuu, ținând socoteala zilnică a vânătorilor de moarte pe cele fronturi. Parcă războaie n'ar fi fost decând lumea! Sau parcă noi ăștia epigonii am putea opri marșul culturii cu toate tancurile și motorizările infernale . . . Lumea e așa cum e și noi maimuțărăm doar.

Cert e că d. prof. V. Scurtu a tratat subiectul de mai sus. Noi l-am ascultat. Mărturisim însă: l-am dori mai completat în unele părți, pentru că prea s'a arătat făcând parte dintr'o generație pe care dsa n'a trăit-o.

În esențe punctele atinse de d. Scurtu sânt acestea:

Cea dintâiu impresie ce o dă lirica actuală este de haos. Există nenumărate mișcări terminate în așa numitele isme: cubism, dadaism, expresionism, futurism, simbolism, impresionism, integralism, primitivism, odamism, constructivism etc. etc.

Poezia lirică modernă are o atitudine absolut negativă față de poezia anterioară. Se caută în ea exaltarea individualismului („eul”). Apoi o ostilitate împotriva oricărui element de ordine și disciplină. Toate principiile estetice ale vechei poezii sânt dărâmate. Cu un cuvânt un anarhism poetic. Faptul acesta l-a relevat și criticul G. Ibrăileanu și I. Emilian.

În domeniul sufletesc, lirismul actual tinde să redea caractere fragmentare, să pulverizeze stările sufletești. Poezia caută o nouă valorificare și ierarhizare a funcțiilor psihice. Illogicul și inconștientul stau pe întâiul plan.

S'a căutat de către poeți o revoluție ca formă. Lexicul a suferit grave frământări. Cuvinte noi, în mare parte vulgare au venit să îmbogățească limba. Morfologia s'a supus și ea înovării. Poetul G. Bogza scrie poezii în care predomină substantivele, iar Aron Cotruș migălește verbe și

mai ales adjective. Sintaxa se modifică și ea sub ritmul unei disoluții în gândire. Stilul e obscurobscuritate — spune d. Scurtu — în poezia modernă este artificială, semnul nihilismului sentimental și rațional.

Originile acestei poezii trebuie căutate în atmosfera europeană de după războiul mondial. Un prominent scriitor este francezul André Gide. Apoi Marcel Proust. Un libertinaj general în toate domeniile vieții. Vin la rând teoriile și practicele unor filosofi ca H. Bergson, Fr. Nietzsche cu supramomul și în special Sig. Freud cu psihanaliza.

Răspândirea acestor extravaganțe se datorește în mare parte — afirmă d. Scurtu — scriitorilor evrei.

În concluzie d. Scurtu specifică din exemplele date caracterul anarhic al actualei poezii moderne și speranța unei reveniri la matca tradiționalismului românesc.

Aceeași dorință o are și d. director Eugen Seleş, ca vechiu iubitor de literatură. Nu tot așa și-a exprimat opiniunea d. prof. Mihai Rațiu care s'a arătat înțelegător al poeziei moderne. Dsa a demonstrat pe baze sociologice toată evoluția normală a modernismului. Viitorul singur va ști descifra valabilitatea unor forme de artă. Neîndoios ca tiparele culturii nu pot rămânea aceleași și noi trebuie să mergem alături de epoca noastră și să căutăm înțelegeri.

Ziceam că pe d. Scurtu l-am fi dorit mai compiet în expunere. Dsa avea datoria să arate și părțile trainice ale poeziei actuale. Ceea ce a demonstrat, au fost extremitățile. Miezul nu l-a atins. Poezia lirică actuală este de o reală calitate. Lirismul românesc s'a îmbogățit și noi generația nouă avem datoria să prezentăm tuturor viabilitatea unei literaturi care e a noastră și care oricum ar fi ea poartă în sâmburele ei pecete a epocii.

Socotim că trebuie să servim epoca noastră, s'o apărăm în fața celor ce privesc cu alți ochi sbuciumul creației.

De aceea sântem siguri că d. Scurtu n'a terminat încă și că deci ne va da și cealaltă față a liricii actuale.

O dorim din suflet pentru liniștea conștiințelor.

OCTAVIAN RULEANU.

Gânduri bune din Ungaria

În „Gazeta Satului“ anul II. Nr. 13 din 11 Februarie 1940, a dlui Gr. Popa, dl Romulus Diau semnează articolul de mai jos pe care-l reproducem în întregime socotindu-l prețios pentru foarte mulți din cititorii noștri.

„Mocnește în Ungaria, mai demult o idee realistă a „revizuirii revizionismului“. A fost o idee nefericită, o idee negativă, care s'a purtat până ce a devenit o zdreanță. A desbinat până n'a mai putut! A semănat ura. A dat altora pretext să se amestece în afacerile dunărene, care nu-i priveau. Revizionismul a fost o idee care a făcut numai rău Ungurilor. O racilă de slăbiciune. Un popor realist nu poate merge pe o cale care nu duce nicăeri. Un publicist maghiar d. Papp Bela scria în „Magyar Ut“, la 15 Martie 1936, că numai Dunărea trebuie să ne învețe ce trebuie să facem. Dunărea trece prin țările noastre, ca o bogăție comună. Problema dunăreană ne cere strănși, înțelegeși între noi, nicidecum desbinați.

Nimic nu-i senzațional în această idee, dar vrem să subliniem că bunul simț nu a dezertat din Ungaria, cu toate că e ținut ascuns.

Un preot, d. Kovacs Emeric, care nu e decât un Ungur modest, în Pustă, are curajul să scrie în aceeaș revistă „Magyar Ut“ că și el e revizionist, dar în ce sens? „Față de problemele europene de azi, poporul maghiar este prea slab pentru a putea face ceva, pe cont propriu. Acelaș lucru pentru fiecare popor danubian. Adevărată

revizuire este apropierea între popoarele noastre“.

Sunt momente în viața popoarelor, când este nevoie de o netezire a terenului politic, prin înlăturarea tuturor cioatelor și buturugilor trecutului. Nu cu idei de ură meschină, și cu negațiuni care nu schimbă nimic, se înfăptuiesc progresul și destinderea: „Popoarele dunărene să nu uite că au un destin comun, — scrie acest modest gânditor politic, d. Kovacs Emeric. Nu mai există învingători și învinși. Trebuie să ne apropiem. Îmi dau perfect de bine seama de greutatea pe care le întâmpină această apropiere, mai cu seamă, dacă noi, Ungurii, va trebui să facem primul pas. În zadar. Nu avem altă eșire. Revizionismul nu are nici un rost. Ne amăgim zadarnic. Trebuie să spunem tineretului popoarelor dunărene: Sunteți gata de împăcare. Nu ne-am simți slabi, ci pentru că soarta noastră este aceeaș“ . . .

Aceste idei sunt ale inimii fiecărui Ungur care vede lucrurile în desfășurarea lor de mai departe. Viitorul trebuie asigurat. Se întâmplă, de atâtea ori, ca menajurile făcute fără entuziasm să fie cele mai solide, cele mai durabile, și cele în care interesele comune, și prietenia să facă mai multe minuni decât face iubirea înfocată.

Au dreptate, desigur, numai aceia cari cred că Dunărea trebuie să ne învețe a face politică, de aci înainte.

ROMULUS DIANU.

Gânduri curate

Sub acest titlu, dl prof. N. Negulescu, fost inspector general al învățământului secundar, publică în *Jurnalul*, într'unul din numerile sale, următoarele rânduri pe cari le reproducem pentru semnificația lor:

Sunt împrejurări în viață care te dispun la verificări și rămâi surprins de exactitatea cu care ele se produc.

Ființa omenească prezintă multe inferiorități, cu toată perfectă ei aparență. Din aceste inferiorități mai cu seamă una caută să iasă în evidență:

Tendința de a se înălța cât mai sus chiar când mijloacele ei intelectuale pure, nu-i dau dreptul la aceasta.

Mă refer la acele mijloace intelectuale, din mijlocul cărora exclud șiretenia, puterea de linguire, lipsa de scrupule, care de atâtea ori înalță . . . scoborând.

Aceste însușiri, care s'ar putea numai anti-

morale, provoacă adeseori ascensiuni îndrăznețe.

Multă lume rămâne confuză în fața unor astfel de ascensiuni.

Dar dacă ridicarea materială poate că nu impresionează atât, ascensiunile care deschid porțile către sferile în care „insul“, nu ar fi cu nimic justificat să poate ajunge, supără, uimesc, mătneș și revoltă.

Dreptatea imanentă însă se răzbună; și individul cade zdrobit, tocmai dela înălțimea la care ridicat, se credea mai asigurat.

Fiecare poate să observe în sfera lui asemenea cazuri de răzbunări ale logicei faptelor; dar sunt unele care ies din sfera strămtă, și pătrund în sfera generală, acolo unde mulțimea este obișnuită să cunoască și să verifice.

Acel „Spirit al Justiției“ care este de esență divină și permanentă, sancționează, răzbună și corectează!

DARI DE SEAMĂ

CĂRȚI

Aldous Huxley

DOUĂ SAU TREI GRAȚII

traducere de Iul. Giurgea, editura Naționala Ciornei, lei 90.

Două sau trei grații e o minunată lectură pentru oricine dar mai cu seamă pentru cuconetul acela prea sulemit și prea, cu orice preț, „modern”. Cu toate acestea, autorul **Contrapunctului**, ni se prezintă de data aceasta — prin intermediul aceluiaș traducător — cu o lucrare în care nu-l prea recunoaștem. Asta nu scade nimic din valoarea scrierii **Două sau trei grații** stărnește și interes, își are rostul său, își justifică versiunea românească. E departe însă și de proporțiile și de valoarea **Contrapunctului**. Curoscând fama și posibilitățile autorului, la altceva ne așteptam. Ni-am mulțumit însă și cu cele ce-am întâlnit.

În **Două sau trei grații** se analizează cu minuțiozitate și cu subtilă finețe de psiholog, redându-ni-se cu o leosibilită îndemănare, sufletul unor pisalogi, a câtorva persoane, dar mai cu seamă a unei femei. A unei femei care, deși slabă de caracter și lipsită de încredere în sine, ține cu tot dinadinsul să devină femeie „modernă”, adică o femeie „primejdios de provocătoare și efectiv de imorală.” Și, ținând seama că ispita începe odată cu cunoștința și crește la pas cu ea, Grace Peddley, soție cu copii, cu temperament pasiv și care trăise foarte multă vreme fără pic de personalitate, reușește să-și recruteze câțiva „prieteni”, e grozav de încântată, și-i gata de orice consimțire.

Incepând prin tovărășia corectă a criticului muzical Dicke care o întovărășește peste tot, fără pic de control din partea soțului, și care-o obișnuiește cu lumea șlefuind-o în foarte multe privințe, Grace

Peddley, are ambiția de a aduce bărbații să-i facă sluj. „Nu se gândise însă nici un moment că s'ar putea întâmpla ca tocmai ea să fie cea care va face sluj”. Astfel, ispitită de celebritatea deșmățatului — în ochii ei „modern” — pictor Rodney Clegg și apoi îmbătată de poveștile lui, de grațiile lui, îi devine amantă. În scurt timp însă acesta se plictisește de ea și-o evită, o părăsește. Pentru această cruzime își pune în gând să captureze un nou amant, la rigoare chiar mai mulți. Vrea să-i dovedească lui Rodney și tuturor, dar înainte de toate ei însăși — asta cu siguranță — că este o femeie „modernă” și că dragostea pentru ea este o chestiune pe care o ia foarte ușor, în glumă, cu un cuvânt că puțin o interesează ceea ce s'a întâmplat. Ar fi fost în stare să se poarte oricât de nerușinat față de orice străin ce i-ar fi ieșit în cale numai ca să-i dovediască lui Rodney că n'o interesează persoana lui și nu o doare despărțirea. E aci un proces sufletesc admirabil sesizat și expresiv redat.

Într'o societate întâlnește un scriitor pe nume Kingham. „Kingham era nu fel de pisalog activ dar era o pradă care putea ispiti orice vânător femeie.” Se amorezează ne-bunește de el. Acesta însă foarte capricios și foarte sincer, considerând-o drept ceea ce era, după ce-și bate joc de ea, o brutalizează până la tortură — o face să facă dânsa sluj — pentruca în cele din urmă, obosit de prezența și miolălelele ei, s'o părăsească. Disperată, e gata să se arunce dela etajul locuinței lui, să se sinucidă. E salvată însă în ultimul moment de primul și credinciosul ei, în adevăr prieten, Dicke, care o readuce, cu ajutorul unei prietene comune, soțului ce-o

așteaptă și-o iartă, copiilor cari-o doresc și-o iubesc.

Volumul mai cuprinde încă trei interesante, să le zicem, schițe: **Săptămâna engleză**, **Monochul și Nașa din Povești**.

Nu putem încheia fără a releva unele nedumeriri în ceea ce privește traducerea. Probabil din vreo scăpare din vedere sau din prea puțin control, s'au strecurat unele greșeli cari enervează, cari supără. Nu se știe de pildă unde se pune virgula: înainte ori după că, înainte ori după care, după cum face proastă impresie continua repetiție: „întrucât mă privește pe mine” și alte pleonasmie inutile cari nu-și au locul într'o lucrare semnată Huxley și tradusă Iul. Giurgea.

Dumitru Almaș

MIRON COSTIN

2 volume editura Națională Ciornei.

Autorul acestei nebanuit de pretioase lucrări, pe numele-l adevărat Dumitru Alincăi din satul Almaș ținutului Neamțului mi-e cunoscut. Și mi-e cunoscut îndeaproape. Firește, acesta nu-i un merit al nici unuia din noi și n'are nici o legătură cu cele ce vrem să spunem despre surprinzătoru-i debut. E o simplă bucurie personală care s'o dorit spusă și s'a trezit concretizată pentrucă, pentru mine, nu-i satisfacție și mândrie mai mare decât atunci când văd sau aud despre câte-un consătean — indiferent dacă mă văd cu el din ani în ani și absolut indiferent dacă mi-e prieten ori ba — că a lăsat o urmă cinstitoare pe urmele trecerii prin această tiharaie a vieții.

Ceea ce ni-a împărtășit Dumitru Almaș în cele peste șase sute cincizeci de pagini împărțite în două

volume, despre **Miron Costin** — **Mironașco**, cum îl alintau colegienți din Bar — e mai mult decât o satisfacție, e o înălțare. Il știam învățăcel bun — vorbim de autor — și tocmai asta, parcă, mă făcea să nu m'aștept la cine știe ce dela el. Sunt prea cunoscute surprizele ce le rezervă soarta celor buni în școale. Iată însă că, Ailincăi **Dumitru** de altă dată, întră azi, prin **Miron Costin**, în categoria excepțiilor, dovedindu-ne că a dus — unde-o fi fiind — cu el duhul sârguinței, rodul. Il felicităm sincer pentru bucuria ce ni-a rezervat-o și-i dorim din suflet toată tihna de care simțim că are nevoie pentru realizarea altor noi creații tot atât de robuste și tot atât de meșteșugite cum ni s'a dovedit în aceasta de față.

Miron Costin, e romanțarea vieții cronicarului știut dar atât de sumar cunoscut până aci. Romanțarea vieții feciorului hatmanului Alex. Costin, a moldovanului acela mazilit, e însă o altfel de romanțare decât cea obișnuită în atâtea alte romanțări de vieți străine unde nu te mai puteai dumiri când începe adevărul istoric și unde sfârșesc fierbințele imaginației și-a înfloriturilor sterile.

Miron Costin, scrierea de serios și frumos debut a lui **Dumitru Almaș**, căruia i se întrevăd viguroase posibilități e o lucrare care te antrenează prin stilul-i simplu, cursiv și limpede și care te documentează prin nararea cinstită, bogată — uneori, e drept, poate prea bogată pentru o romanțare — și variată a întâmplărilor legate de viața proprie a cronicarului și-a contemporanilor lui.

Miron Costin — **Mironașco** care la 15 ani, în chilioara lui din Bar, la lumina unui opaiț, cu seu adus de-acasă, buchisia până târziu după miezul nopții slove latine și chirilice intru șlefuirea minții pentru ca mai târziu să-l întâlnim scârbit de intrigi și sătul de domni hapsâni, ferindu-se de adunările boierilor și tovărășia sfaturilor lor e o scriere care ridică prestigiul cărții

românești la o treaptă pe care, nu întotdeauna, au reușit s'o așeze scriitori vechi și încercați.

Intellectualul oricât de exigent ca și cititorul amator de lectură bună, vor fi satisfăcuți, de cuprinsul celor două volume. Școlăriimea e obligată la această lectură. Editura Naționala Ciornei s'a dovedit și de data aceasta fericit inspirată promovând în lumea slovelor românești un scriitor cu reale însușiri și promițătoare resurse.

*

Sinclair Levvis

MARTIN ARROWSMITH

traducere de Ana Costin, editura

Naționala Ciornei — 2 volume lei.

Cititorul căruia i-a trecut prin mână și s'a oprit asupra lecturii celebrei opere a lui Paul de Kruif „Vânători de microbi“ aparută mai anii trecuți, în traducerea dlui dr. Bologa, în editura Lepage din Cluj, nu se va putea stăpâni să nu se intereseze imediat și să stăruiască și asupra lecturii din lucrarea de față. Aceasta pentrucă autorul lui **Martin Arrowsmith** — pe lângă deosibitele și reputatele-i însușiri de scriitor — e unul dintre intimii prieteni și apropiații colaboratori ai lui Paul de Kruif la al cărui îndemn și sub ale cărui inspirații a realizat lucrarea de față, lucrare care e un fel de „statuie fin cizelată închinată eroismului științei medicale, iubirii sublime ce depășește viața noastră trecătoare și satirizării societății în care trăiește“.

În **Martin Arrowsmith**, în personagiile atât de perfect conturate, lectorul își va recunoaște metehne personale de care poate nu totdeauna și-a adus aminte iar atunci când și li-a amintit nu și li-a socotit drept defecte, recunoscând prin ei — prin eroii cărții — pe foarte mulți din semenii lui. Și sesizând aceste scăderi la alții, observând ridicolul, hilarul stârnit pe urma acestor defecte, tot la alții, cititorul își va aduce aminte de el căutând să se debaraseze, să se lecuiască. Și se va debarasa datorită

obsesiei pe care i-o va imprima, prin felul ei, lucrarea de care vorbim.

Autorul, psiholog subtil, cercetător îndemânat și scriitor recunoscut, în dorința lui de a da o nouă înfățișare societății aceștia, a privit, și lucru foarte important, a știut să observe bine și cu limpezime în jurul său, „zugrăvind aiudoma panopticul omenesc ce zăgăzuește puhoiul evoluției sociale, i-a smuls vâlul de pe sufletu-i închiric, l-a ironizat și l-a criticat“, redându-ne totul cu un impresionabil curaj într'o formă încurajatoare și într'un stil care te'ndeamnă la neîntreruptă lectură.

Suntem siguri că, de data această și pentru această scriere, pentru lectura ei, cititorii nu vor avea să ne reproșeze nimic pentru faptul că-i îndemnăm cât mai insistent să și-o procure.

*

Ion Pena

FURCILE CAUDINE

epigrame, colecția Drum.

Epigrama a fost și mai este încă socotită, de mulți, o simplă poezioară batjocoritoare în ale cărei versuri se ngrămădește, de cele mai multe ori, veninul invidiei și cleveța spiritului minor. Din acest motiv, epigrama, n'a prea fost un gen cinstitor și consacrat pentru autori. Tot din acest motiv, credem nici nu s'a prea cultivat, deși abundă uneori. Rămânând la îndemâna oricui, la chereumul multora cari nu'ntelegeau sensul finei și abilei ironii, s'a trivalizat până la desgust. Dacă trăiește și mai e relevantă încă, aceasta se datorește căterva recunoscute talente cari, cu autoritatea lor personală câștigată în alte domenii ale artei, au îmbrățișat-o, au cinstit-o, au reabilitat-o.

Printre acei câțiva, puțini, cari s'au înscris la reabilitarea epigramei, cari au înțeles-o și-au ridicat-o la prestigiul de care trebuie să se bucure, este și tânărul autor al „furcilor caudine“.

Finețea satirei, abilitatea și sub-

Onisifor Ghibu

LA A DOUAZECIA ANIVERSARE
A UNIVERSITĂȚII DACIEI
SUPERIOARE

Cluj lei 40.

Neobositul cercetător al urmelor noastre și propovăduitorul plin de entuziasm al năzuințelor acestui neam, ne înfățișează în lucrarea de față, istoricul Universității din Cluj.

Cu îndemânarea-i notorie, cu argumentele și logica-i știută, actualul profesor al Universității din Cluj, ne-arată ce-a fost în trecut cetatea de lumină de azi din capitala Ardealului românesc.

Ridicând vălul intereselor politice de pe fațada-i atât de pompoasă, ne dovedește cu argumente hotărtoare că, în adevăr, „Universitatea” din Cluj s'a înființat din motive politice și că la ființarea ei „nu punctul de vedere cultural a fost conducător.”

Intellectualii cari vor să se documenteze asupra trecutului amintitei Universități precum și înfăptuirilor de sub fireasca conducere românească, vor găsi în prețioasa conferință tipărită a dlui prof. O. Ghibu, lămuriri contribuitoare și edificatoare.

*

ION SEREȘ
ADOLESCENȚA

versuri, Oradea 940, lei 30.

Volumul acesta, înainte de a-i fi citit personal, l-am împrumutat prietenului nostru, poetului I. Șugariu care venise să ne vadă. Când i l-am dat, l-am rugat să nu mi-l rețină prea mult fiindcă vreau să-l prezint în nrul acesta cititorilor noștri. — După câteva zile mi-l restituie prin cineva. Fără a bănui nimic încep și eu să-l citesc. În cursul lecturii iață că dau peste unele observații pe marginea câtorva versuri. Astfel la pag. 23 — **Vrere:** vezi Blaga — **Alean** — volumul La curțile dorului. Același ritm, aceeași atmosferă. Influență vădită în ultimul vers — pierdut, nepierdut — Blaga. La fel pag. 34

— **Iisus** — văzut, nevăzut. Asta trădează și felul cum poetul își construiește poeziile dintre care unele bune. La pag. 28 — **Soma** —, vers ultim, strofa doua: „**Măturătorul din oglinda lumii a adormit**” — Blaga —. Pag. 47 „**Lumea somnului**” — Blaga.

Apoi — **Zori**, — (frumos).

Noaptea tăcutului mit

Piere ucisă de-argint

la fel — **Incercări** — 51 și — **Cântec** — 53, pentruca la sfârșit — pag. 59. — să găsim o astfel de apreciere: „O carte imprecisă, plină de influențe, mai ales din Blaga, care este amintit atât de tematica acestor versuri cât și de forma în care sunt scrise, de imaginile pe care poetul le întrebuințează, de tehnica versurilor, de metaforismul acela imprecis care la Elaga capătă motivare printr'o directă participare la mister, printr'o intensă trăire a lui!

Cu toate aceste observații pe cari ni le însușim și pe care tocmai deaceia li-am relevat, noi credem în talentul prea tinărului poet Ion Sereș. Il sfătuim însă să se debaraseze de orice influență străină care s'ar crede că-i dă un farmec în plus gândirilor proprii. Afirmându-și individualitatea, câștigă mai mult chiar dacă versurile i s'ar categorisi și de slabe.

Adolescența înglobează, totuși frumoase și plăcute versuri.

*

Dimitrie Danciu
SOLITUDINI

versuri editura Lanuri, Mediaș.

Harnica editură a valoroasei reviste Lanuri promovează și de data aceasta cu multă înțelegere, un nou uns cu har dumnezeesc.

Găsinu în poeziile poetului **Danciu** simțire deosebită și frumusețe încântătoare. Pentru aceasta și pentru motive pe care le vom explica altădată, recomandăm călduros, îndrăgostiților și cititorilor de versuri, volumul de față **Solitudinii**.

CONST. GH. POPESCU.

tilitatea ironiei, dau epigramelor dlui **I. Pena** o savoare deosebită stărnind, în același timp, sentimentul sănătos al desfătării.

Vom releva, la întâmplare, câteva pentru satisfacția și indemnul cititorului:

Unui poet care a tipărit de curând o plachetă de zece poezii:

*

Susțin confrății birfitori
Printre mai multe erezii
Că n'are bietul, cititorii

Nici câte poezii...

*

Lui Em. Bucuță, autorul romanului „Fuga lui Șefki”:

Șefki a fugit. Oricine
Spune însă — și nu cruță —
Că era cu mult mai bine
Dacă ne fugea... Bucuță.

*

Autorului „Romanțelor pentru mai târziu”:

Nu sunt rău precum un câine
Ci constat cu-adînci dureri:
Au fost scrise pentru miine
Dar celebre au fost ieri.

*

Unde dai și unde crapă (proverb), sau meditație cu ocazia acordării premiului național de literatură lui Al. Cazaban:

Cînd avem cu-adevărăt
Zeci și zeci de scriitori,
Țara asta — ce ciudat! —
Premiază... vinători.

*

Măgarului:

Purtași în spate pe **Iisus**
Dar nu știuși, sârman naiv,
Să speculezi acest motiv
Și să ajungi... bogat și sus.
Din **Negre**, regretăm că spațiul nu ne'ngăduie, reproducem numai pe acea de pe mormântul autorului:
Ca scriitor făcu în viață
Cîteva zeci de epigrame;
Ca perceptor el fu mai harnic
Făcut-a mii și mii de... drame.

*

RĂBOJ

Dacă noi am fi, dacă am putea fi, așa cum nu suntem, adică așa cum sunt așa de mulți alții, n'am mai întâmpina atâta amar de greutate, nu ni-am mai întâni cu atâtea neînțelese piedici, cu atâtea sfidătoare indiferență.

Preferăm totuși să rămânem așa cum suntem. Nu suntem cel puțin așa cum sunt foarte mulți ceilalți și ne mângâiem, mândrindu-ne, cu aceasta.

Simțim totuși cum pârie parcă uneori, desprinzându-se de pe tulpina unor curate intenții, câte ceva în adâncul convingerilor noastre.

* * *

Cei cincizeci de ani deja moartea lui *Ion Creangă*, au fost comemorați de Academia Română. E cea mai înaltă și mai potrivită cinstitoare ce a putut să se aducă memoriei aceluia ce-a fost, și-a rămas încă, un exemplu de cum trebuie să se scrie în proză.

Despre viața și opera marelui și neîntrecutului povestitor a vorbit maestrul Mihail Sadoveanu care ni-a adus, cu această ocazie, noi și prețioase date, atât în privința vieții cât și a morții „acelui ce s'a chemat Nică a lui Ștefan a Petrei Ciubotarul, zis Ion Creangă“.

În adevăr, „viața marelui povestitor din Humulești a fost brazdată de numeroase umbre. Părăsind cinul preoției, — fapt care nu i-a fost nici odată iertat de consătenii săi — despărțindu-se de o soție târgoveată, disprețuitoare a rudelor rustice ale bărbatului său, Creangă a început să coboare, oarecum, sufletește, făcându-și dintr'o îngrijitoare, care, dealtfel l-a păzit până la sfârșitul zilelor, tovarășe casnică. Tinca Vartic n'a adus însă în viața lui Creangă, altceva decât o notă de tot mai accentuată: trivializare, contribuind la umbrirea și mai adâncă a inimei marelui povestitor.

O singură dar puternică rază de lumină a avut Creangă în viața sa: prietenia uriașe, indestructibilă, cu giganticul Mihail Eminescu. Deși stăpânind o cultură mult superioară, unicul nostru poet de geniu se simțea foarte bine în tovarășia țăranelui din Humulești, în a cărui bojdeucă venea adeseori spre a petrece clipe de liniște și de reculegere.

Neluât prea mult în serios la Junimea, unde era privit numai sub aspectul său rural, Ion Creangă a fost un izolat. Dar opera sa, neîntrecută până azi, va înfrunța timpurile“.

Comemorarea — de vineri 12 Ianuarie 1940 —

dela Academia Română e o recompensă binemeritată adusă amintirii aceluia ce în viață a fost atât de nesocotit din cauza originii lui și din cauza prea modestei situații lui sociale.

* * *

Destinul omului, a fost titlul prelegerii pe care dl *Mihail Rațiu* a ținut-o — duminică 11 Februarie c. — în cadrul conferințelor organizate de Asociația profesorilor secundari și Despărțământul Astei locale.

Documentat până la pedanterie, dl *Mihail Rațiu* a expus — în cele cincizeci de minute — frumos și cursiv, auditorului prezent, în majoritate eleve și elevi, ceea ce gânditori streini, recunoscuți, au lăsat în urme scrise.

Măcar astfel, publicul sătmărean, mai vine în contact cu suflul gândirii și-al preocupărilor intelectuale căci, de citit, și-așa, cine-o mai fi având astăzi vreme?

Totuși, mofturi intelectualiste, surprinzi oricând și oricâte. Așa, la terminarea conferinței, un *intelectual*, în timp ce se strecura, prin hol, la aer, se destăinuia, dintr'o pornire iugușitoare, rece și cu superioritate, unuia ce-l întovărășea: „... *sunt sigur* — de unde-o fi știind atâtea, nu știm? — *că nici jumătate din cei din sală n'au înțeles cele spuse*“ . . .

Nu știm din care categorie o fi făcând parte gravul nostru *intelectual* compătimitor — din aceea a celor ce-au înțeles sau din aceea a celor ce cred c'au priceput — însă, cu oarecare curaj, îndrăsnim să-i spunem:

Conferențiarul a fost înțeles de toți cei aflați în sală. Absolut de toți pentrucă a vorbit românește și pe înțeles, pentrucă în Sătmar oricine poate fi înțeles și pentrucă s'a știut feri de formulele acelea obositoare obișnuite unor conferențieri cari au de spus puține. L-au priceput toți numai că, . . . *fiecare l-a înțeles pe măsura posibilităților proprii de înțelegere*. Dar de înțeles l-au înțeles domnule *intelectual sătmărean*, cine-i fi fiind.

* * *

Academia Română a cinstit, așa cum se cuvine, cei 100 de ani dela naștere lui *Titu Maiorescu*, cel mai chibzuit, mai cult și mai neobosit dintre oamenii vremii în care a trăit.

La această înaltă prăsnuire a ținut să fie prezent și Voevodul Culturii noastre, M. S. Regele Carol II, unde, ca de obicei a cuvântat astfel:

Domnilor,

Cu o deosebită bucurie am venit astăzi în mijlocul Domniilor voastre, pentru această ședință solemnă în care se comemorează *Titu Maiorescu*.

În activitatea lui imensă, atât literară, cât și academică și politică, cred că în acest Cenaclu va trebui desprinsă în deosebi, nu atât opera sa, cât

influența covârșitoare pe care a avut-o acest om asupra dezvoltării culturale a țării sale.

Titu Maiorescu ca critic și pricepând critica într'un mod foarte clasic, — fiindcă Titu Maiorescu era un clasic, — adică pricepând critica ca un element covârșitor de îndrumare a culturii naționale, rămâne prin acest fapt în istoria dezvoltării noastre culturale un mare îndrumător.

Dar Titu Maiorescu nu a fost numai un îndrumător, — și aci cred că rezidă în mare parte meritul său.

În acele vremuri, în care așa de puțini aveau încredere în puterea de creațiune a intelectualității românești, Maiorescu a fost unul dintre puținii cari a crezut și a văzut.

Incurajările pe care le-a dat primelor noastre eforturi serioase de literatură, — în deosebi acea încurajare, pe care unii, astăzi o critică fiindcă era prea strictă, dată lui Mihail Eminescu — sunt semne că Titu Maiorescu a văzut departe. A văzut că în viitor cultura românească se va putea dezvolta cu pași uriași și își va putea lua un loc de frunte în cultura mondială.

La prinosul pe care astăzi Academia i-l aduce, este o plăcere pentru Mine să viu și să adaug aceste câteva cuvinte.

La aceasta încă țin să mulțumesc pentru cuvintele pe care Mi le-a rostit domnul Președinte și să reafirm toată bucuria pe care o simt de fiecare dată când am prilejul să mă găsesc în mijlocul Domniilor voastre (aplauze puternice, ovațiuni).

* * *

Îmi vorbia, mai deunăzi, despre *nivel cultural*, un cetățean oarecare. Un „domn“. Un ins care, știu precis fiindcă-i cunosc apucăturile, dela absolvirea universității — vreo 8—9 ani să fie de când a părăsit-o sărmana — n'a mai pus mâna pe vreo carte — carte de citit nu carte de joc unde are o deosebită înclinare — afără doar de răsfoirea unor ziare în care, n'a găsit — nici acolo — mai nimic. „Nu mai scriu, de-o vreme, nici ziarele nimic.“

Imi demonstra, cum zic, plictisit și „pe radicale“, ca să-și afișeze competența, poate pentru a-i sesiza cultura, necesitatea unui nivel cultural pentru a înțelege ceva. Ceva, orice. Bietul. El care, ca și mulți alții, nu înțelege sensul culturii și poate nici chiar valoarea cunoștințelor, ce bruma le are; el care n'are decât unele, sumare, și absolut necesare idei cari-l leagă, prin viață, de-o oarecare existență; el care se crede și *notabil* fiindcă, prin câte umilinte Doamne, se bucură de-un titlu, de-un salariu și de oarecare „relații“ cu-o lume șlefuită doar prin îmbrăcăminte, dar prea săracă prin spirit; el, îmi vorbia, de nivelul cultural al tuturor concetățenilor, pentru a mă convinge de inutilitatea entuziasmului sforțărilor noastre.

El . . . ! Și l-am ascultat fără a-i reproșa o

vorbă. Și n'am avut, nu mi s'a întâmplat, nimic. Am vrut să știu și eu până unde poate merge nesimțirea unui „intelectual“.

Mici creionări

Petru Stati — LA POARTA VISULUI — versuri — Iași 1940.

Subtilul poet, *Petru Stati*, bine cunoscut publicului intelectual românesc din necurmata-i trudă răspândită în diversele monitoare culturale din țară și mai cu seamă din acea prestată la „Cuget Moldovenesc“, ne oferă de data aceasta, pe lângă *POTECI ALBASTRE*, un volum cu alese și imbiatoare versuri. Atât asupra versurilor, LA POARTA VISULUI, cât și asupra însemnărilor în proză, *POTECI ALBASTRE*, vom reveni mai pe larg.

*

Patrusprezece cuvântări rostite de KRISHNA-MURTI e titlul noiei lucrări tradusă din englezește de Ștefania și Silviu Rusu. Cartea redă cuvântările rostite în vara anilor 1937 și 1938 în Lagărcle dela Ommen, Olanda, traduse din originalul englezesc, întocmit după notele stenografice autentice, revăzute și rezumate de *Krishnamurti*.

*

Raul Călinescu — POVESTIRI DIN VIAȚA ANIMALELOR — biblioteca științifică, pentru popor, a ziarului Universul.

Ne facem o deosebită plăcere a recomanda lectorilor noștri interesanța și prețioasa lucrare a dlui *Raul Călinescu*, lucrare despre care vom mai vorbi în numărul ce urmează al revistei.

*

ION Țolescu Văleni — SANZIANA — poeme, — editura Cugetarea 1940.

Prietenul și poetul *I. Țolescu-Văleni*, dacă nu ni-a făcut o surpriză cu volumul-i de față, ni-a produs o nespusă bucurie. În cele 110 pagini a'e volumului cu care ni-am și împrietenit, găsim toată delicatețea și strădania sufletului său tinăr, entuziast, ales. A avut mare dreptate dl *Nichifor Crainic* care, îmbrățișându-i versurile, scrie drept prezentare: „Cartea aceasta este o inimă tânără din a cărei lumină se revarsă duhul mistic al ethosului autohton“. Dar despre — SANZIENILE — acestea vom mai vorbi.

*

INGER CONDEIER e noua plachetă cu cinci versuri, simțite, a dlui *Mihu Dragomir*.

*

C. Săteanu — MUȘCHETARII LITERATURII ROMÂNE MODERNE — Iași, tip. „Presa Bună“. 940. Broșura e o contribuție interesantă la istoriografia soc. literare „Junimea“. De dragul prietenului care ni-a făcut această surpriză — o amintire din 18—I—940. — vom reveni amănunțit asupra lucrării în cel mai apropiat număr.

CONST. GH. POPESCU.

Reviste — Ziare

Conștiința Română, cotidianul nostru local a pășit, zilele acestea, în al treilea an de apariție conștiințioasă.

Pentru cine-și dă seama de activitatea ce freamătă în redacția unui cotidian, de grijile și greutatea materiale ce se ivesc și se desfășoară în jurul apariției unei publicații zilnice, de munca salahorică ce trebuie să se presteze pentru a i se asigura viața, va înțelege desigur eroismul lui *Mircea Lația*, omul în căruia sunt îngrămădite toate atribuțiunile și angaralele în legătură cu apariția *Conștiinței*.

Și când te gândești, așa câte odată, la boieria, la aerele cu care privesc toată această trudă acei ce-ar putea încuraja, acei ce-ar trebui să înlesnească o mai tihnită viețuire slovei române în acest oraș lipsit de-o viață mai românească, îți vine să li lași toate dracului.

Acei dela propăgandă încă se încălzesc numai la acele ce văd în jurul nasului, neglijând, ori nebăgând în seamă, toată mucenicia și tot sensul adânc al zbuciumării dela periferie de țară.

* * *

Convorbiri Literare nrele 10—11—12, pe lunile Oct. Dec. 939 a apărut cu oarecare întârziere și bănuim de ce. Bănuim și eforturile pe care entuziasmul și neobositul ei director *il I. E. Torouțiu*, le depune și care stârnesc invidia și cieveta ccn-iraților, prietenilor.

Convorbiri Literare rămâne, pentru noi, cea mai indicată și mai prețuită revistă din câte ne trec pe sub ochi. Aceasta fără a ne gândi să scădem ceva din rostul și valoarea altor publicații cunoscute și apreciate.

* * *

Viața Basarabiei — anul IX nr. 1. Ianuarie 1940, director *Pantelimon Halipa*, Chișinău str. 27 Martie 1918, nr. 142. Cuprinde pe lângă articole judicioase și versuri frumoase o cronică bogată bine susținută și întotdeauna vie. Ceeace-i dă o valoare mare pentru noi e că, această revistă, își cultivă și-și promovează talentele proprii fără a se fâli, cum atâtea alte reviste fac, nu numai cari n'au nici o legătură cu regiunea, cu viața localului. E notă merituoasă și de mare însemnătate aceasta.

* * *

Innoirea — anul III, nr. 6—7. 1—15 Februarie 1940. dir. *Tiberiu Vuia*, red. și adm. Arad str. Brătianu 4.

Cu aceleași prețioase colaborări *Innoirea* cinstește slova română prin penele câtorva tineri entuziași și talentați.

* * *

Symposion — anul II nr. 6. Decemvrie 1939. Cluj red. și adm. str. Iuliu Maniu 39.

E în adevăr o revistă de cultură. Și aci ca și la *Viața Basarabiei*, colaboratorii sunt locali, de talent, de suflet, de adevărată cultură.

Față de pretențiile de monopolizare spirituală numai în București, *Symposion* opune o categorică desmințire.

* * *

Gazeta Căriilor — anul IX. nr. 9—10. — publicație de bibliografie, literatură și cultură generală, apare biunar, dir. prof. *D. Munteanu Râmnic*, Ploești, red. și adm. Lt. Zagoriț nr. 1.

* * *

Luceafărul literar — anul XIII. nr. 3. Februarie 1940, apare bilunar. Dir. *Nicolae Graur* București, red. Suburbia Militari str. David 63.

* * *

Prepoem — anul I. nr. 7. Ianuarie 1940, revistă de afirmare a tinerei poezii românești, redactor *Traian Mihăilescu*, București, red. și adm. Squar Leova 4.

* * *

Festival — redactor *Mircea Papadopol* — Sistră str. I. G. Duca 73.

* * *

Ev Nou — bilunar literar, științific cultural, anul III. nr. 1. dir. *Roman Boca*, Brașov str. I. I. C. Brătianu 57.

Revistă însuflețitoare, apare sub îngrijirea dlui *Vasile Popovici Pădure*.

* * *

Litoral — dir. și red. *Dumitru Olaru*, Constanța str. Scarlat Vîrnav 26, apare lunar, cu totul deosebit față de celelate reviste ce ni sunt cunoscute. E o publicație plăcută și interesantă prin concepția ei.

* * *

Curierul Financiar, anul IX. nr. 17, dir. prop. *Romulus N. Alexandru*, red. și adm. București, bul. Elisabeta nr. 95 bis, etajul I; revistă lunară de studii, legislație, jurisprudență și informațiuni financiare și fiscale.

* * *

Scânteia, anul X, dir. *Emil Precup*, red. și adm. Gimnaziul „Petru Maior“ și liceul comercial Gherla, jud. Someș. Revistă lunară, științifică și de folklor a elevilor dela gimnaziul „Petru Maior“ și liceul comercial din orașul amintit, unde apare.

* * *

Căminul Nostru, revista asoc. inv. din jud. Caliacra; redactor *Al. C. Aldea*, red. școala primară din satul Ionușilar, of. I. G. Duca.

N. Vâj.

Buletinul „Astrii” Satu-Mare**Astra locală și datoria ceasului de față**

Vremurile pe care le străbătem cer o mobilizare de conștiințe. Datoria noastră nu este numai să stăm cu arma la picior, ci să preparăm acel suflet cultural românesc ce nu poate fi expus de niciun talaz vrășmas.

Trăim epoca culturalului național. Și deci contractul permanent cu toate straturile sociale prin cultură, este singurul desiderat al ceasului de față.

„Astra” locală condusă de d. președinte dr. Eugen Seleş, directorul liceului Emniescu, având și concursul binevoitor de totdeauna al dlui Prefect-Col. Simion Coman, s'a străduit în orice timp să-și îndeplinească menirea. Cât exista Serviciul Social „Astra” a muncit prin oamenii ei. Roadete de sigur nu s'au putut vedea, fiind prea scurt timpul realizărilor și fiind prea multe piedecile. Inșă s'au pornit munci constructive, creându-se Cămine Culturale ca acel din Colonia Geiu, ridicat prin sârguința dlui Insp. silvic Zeno Spârchez, fost director al Serv. Soc. și protopop on. Ion Ursu, parochul comunei.

Această muncă o va continua acum „Astra” cu mijloacele și înțelegerea ce-i va sta la dispoziție.

Dar până atunci e nevoie și de un alt plan de înfăptuire. Am tot vorbit de culturalizarea satelor. Nu ne-am gândit însă îndeajuns la elementul românesc dela periferia orașului nostru.

Se petrec la marginile orașului lucruri de necrezut. Săptămână de săptămână, neprietenii noștri de totdeauna susțin abil o propagandă deghizată de treptată ponegrire a tot ce este românesc și un răscolitor spirit de desagregare a încrederii în destinele neamului nostru.

A sosit timpul să ne îndreptăm mai activ atenția spre aceste cartiere, pradă unor pescuitori în apă tulbure. Să ne apropiem sufletele, să încălzim inimile în tăria conștiinței românismului triumfător de veacuri. Este datoria ceasului de față.

D. Prefect Col. S. Coman, alături de d. dr. Eugen Seleş, prof. Gavril Barbul și ceilalți cola-

boratori asidui a întocmit un plan de realizare. Orașul a fost împărțit în 7 sectoare, cu sediul la Școala Primară respectivă. Au fost designați în comitetele de organizarea șezătorilor și a operii de ridicare sufletească și materială următorii dni:

La sectorul Școlii Primare Nr 1, dnii: Dr. Eugen Seleş, dir. Teodor Pașca și Canonic Aurel Dragoș.

La sectorul Șc. Prim. Nr 2, dnii: prof. Gavril Barbul, prof. Victor Mathei și director Ioan Luca.

La sectorul Șc. Prim. Nr 3, dnii: prof. Vasile Scurtu și director Nicolae Pop.

La sectorul Șc. Prim. Nr 5, dnii: prof. Silviu Tămaș și director Dumitru Manea.

La sectorul Șc. Prim. Nr 7, dnii: prof. Vasile Herman și director Emil Voisa.

La sectorul Școlii de Agricultură din Str. Vii'or dnii: prof. Octav Ruleanu, păr. Patriciu Mureșan, director Gh. Mărcuș, și dir. inv. Poroliscanu.

La liceul industrial de băeți: Ing. Petre Marcu, inst. Const. Gh. Popescu și dr. Ion Bârză.

Seria acestor șezători a început la data de 18 Februarie c. Ele vor continua tot la 2 săptămâni.

Aceste comitete vor căuta să studieze și toate neajunsurile populației spre a se anunța cei în drept. Cu un cuvânt o adevărată operă de binefacere națională.

* * *

Se pare că primavara anului acesta ne va aduce rezolvarea mult așteptatei Casine române. S'a găsit local, edificiul Băncii Ardelene din Piața Brătianu, și s'a început organizarea. Ca un lucru firesc „Astra” cu trecutul ei girează această operă românească. S'așteptăm însă deplina înfăptuire.

AFIRMAREA

APARE LUNAR

Redactori :

Const. Gh. Popescu
și
Octavian Ruleanu

SPRIJINTORII REVISTEI: dr. Ștefan Anderco, dir. Augustin Baciu, prof. Gavril Barbul, dr. Lucian Bretan, farm. Alexe Nan, dr. Ioan Pogăciaș, ing. Zeno Spârchez, dr. Eugen Seleş.

Colaborator artistic: I. Rentea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- Rugăm stăruitor pe toți cititorii noștri să binevoiască **a ne achita abonamentele.**
- Redacția și Administrația Str. Moldova 53 Satu-Mare.

ABONAMENTE:

Particulari	— — — — —	Lei 150
De sprijin	— — — — —	„ 300
Pentru instituții	— — — — —	„ 500
Exemplarul	— — — — —	„ 15

Erată

In articolul „**Papucii de argint ai poetului**“
la pag. 9, alineat penultim, se va citi, în loc de
„piciorușe friguroase de familie“, **piciorușe
friguroase de f e m e i e.**

Afirmarea

Literară—Socială

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL V.—No. 1—2 IANUARIE—FEBRUARIE 1940

Redacția și administrația: Satu-Mare, Str. Moldova Nr. 53.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

